

مصونیت یا مسئولیت مدنی دولت؟ در قبال تصمیمات قضایی دادگاه‌ها

نویسنده:

دکتر رضا دهقانی

www.ketab.ir

انتشارات النش

۱۴۰۰

سرشناسه	: دهقانی، رضا، ۱۳۵۲-
عنوان قراردادی	: ایران. قوانین و احکام Iran. Laws, etc
عنوان و نام پدیدآور	: مصونیت یا مسئولیت مدنی دولت؟ در قبال تصمیمات قضایی دادگاه‌ها/ نویسنده رضا دهقانی؛ ویراستار حدیث (دنیز) دهقانی.
مشخصات نشر	: تبریز: نشر اثلشن، ۱۴۰۰.
مشخصات ظاهری	: د، ۲۰۴ ص: ۱۲/۵ × ۲۱/۵ س.م.
شابک	: 978-600-428-195-9
یادداشت	: کتابنامه: ص. ۱۷۱-۱۹۱؛ همچنین به صورت زیرنویس.
موضوع	: مسئولیت‌پذیری دولت -- ایران
موضوع	: Government accountability -- Iran
موضوع	: مسئولیت (حقوق) -- ایران
موضوع	: Liability (Law) -- Iran
موضوع	: مسئولیت‌پذیری دولت
موضوع	: Government accountability
موضوع	: مسئولیت (حقوق)
موضوع	: Liability (Law)
موضوع	: حقوق مدنی -- مطالعات تطبیقی
موضوع	: Civil rights -- Comparative studies
رده بندی کنگره	: KMHT۲۲۰
رده بندی دیویی	: ۳۴۲/۵۵۰۰۸۸
کتابشناسی ملی	: ۷۵۶۸۰۵۲
وضعیت رکورد	: فیبا

مصونیت یا مسئولیت مدنی دولت؟

در قبال تصمیمات قضایی دادگاه‌ها

نویسنده: رضا دهقانی

ویراستار: حدیث (دنیز) دهقانی / حروفچین: فاطمه کیوانی / طراح جلد: محمد کریم‌زادگان

ناشر: انتشارات اثلشن / لیتوگرافی، چاپ و صحافی: پرنیان

چاپ اول: ۱۳۹۹ / تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه / قیمت ۴۲۰۰۰ تومان

شابک: ۹-۱۹۵-۴۲۸-۶۰۰-۹۷۸-۹۷۸-600-428-195-9

تبریز، خیابان پاس‌تور قدیم، روبروی کلانتری ۱۵

تلفن: ۰۹۱۳۴۴۴۱۳۱۸ - ۳۵۵۷۷۱۷۸

ایمیل: elshanshipub@gmail.com

فهرست مطالب

مقدمه.....	۱
الف) بیان مساله.....	۵
۱. فصل اول: تبیین مفاهیم مرتبط از منظر فقه و حقوق موضوعه.....	۹
۱-۱. مفهوم قضا.....	۹
۲-۱. تصمیمات قضایی.....	۱۴
۳-۱. نهادهای قضایی.....	۱۵
۴-۱. خطای کارمند.....	۱۸
۵-۱. حکم.....	۲۲
۶-۱. فتوا.....	۲۳
۷-۱. دولت.....	۲۴
۱-۷-۱. اجتماع سیاسی.....	۲۴
۲-۷-۱. اقتدار سیاسی.....	۲۷
۳-۷-۱. تعریف دولت.....	۲۹
۲. فصل دوم: مبانی مسئولیت مدنی دولت.....	۳۲
۱-۲. مسئولیت.....	۳۲
۲-۲. اقسام مسئولیت.....	۳۴
۱-۲-۲. مسئولیت اخلاقی.....	۳۵
۲-۲-۲. مسئولیت قانونی (حقوقی).....	۳۷
۳-۲-۲. مسئولیت کیفری (جنایی).....	۳۷
۳-۲. عناصر التزام.....	۳۷
۴-۲. تفاوت مدیونیت و مسئولیت.....	۳۷
۵-۲. صور سهگانه التزام.....	۳۸
۱-۵-۲. مدیونیت و مسئولیت با هم.....	۳۸

۳۸	 ۲-۵-۲. مدیونیت صرف
۳۹	 ۲-۵-۳. مسئولیت صرف
۴۰	 ۲-۶. موارد افتراق، مدیونیت و مسئولیت در قوانین ایران
۴۱	 ۲-۷. مسئولیت مدنی
۴۷	 ۲-۸. اقسام مسئولیت مدنی
۴۷	 ۲-۸-۱. مسئولیت مدنی قراردادی
۴۷	 ۲-۸-۲. مسئولیت مدنی قهری
۴۸	 ۲-۸-۳. سایر مسئولیتها
۴۸	 ۲-۹. عناصر ایجاد مسئولیت مدنی
۴۹	 ۲-۹-۱. فقدان ضرر
۴۹	 ۲-۹-۲. اقسام ضرر
۵۴	 ۲-۹-۳. عدم وجود فعل غیرقانونی
۵۵	 ۲-۹-۴. فقدان رابطه ی سببیت
۵۷	 ۲-۱۰. قلمرو مسئولیت مدنی
۵۹	 ۲-۱۱. تفاوت مسئولیت مدنی با مسئولیت اخلاقی
۶۰	 ۲-۱۲. تفاوت مسئولیت مدنی و مسئولیت کیفری
۶۰	 ۲-۱۳. تفاوت مسئولیت مدنی، مسئولیت کیفری و مسئولیت انتظامی
۶۲	 ۲-۱۴. مسئولیت مدنی دولت
۶۷	 ۲-۱۵. شروط وارد بر مسئولیت
۶۷	 ۲-۱۵-۱. وجود خسارت
۷۰	 ۲-۱۵-۲. رابطه علت یا سببیت
۷۱	 ۲-۱۵-۳. علت خسارت
۷۱	 ۲-۱۶. مبانی مسئولیت مدنی دولت
۷۳	 ۲-۱۶-۱. الف: تقصیر
۷۷	 ۲-۱۶-۲. مسئولیت بدون تقصیر

- ۲-۱۶-۳. ب: خطا مبنای مسئولیت مدنی دولت در فقه و حقوق ۷۸
- ۲-۱۶-۴. ج: مفهوم اشتباه ۸۳
- ۲-۱۷. ارکان مسئولیت مدنی دولت ۸۷

۳. فصل سوم: بررسی تطبیقی مسئولیت مدنی دولت در قبال

- تصمیمات قضایی در نظامهای حقوقی مختلف ۹۰
- ۱-۳. سیر تاریخی مسئولیت مدنی دولت ۹۰
- ۲-۳. بررسی تطبیقی مسئولیت مدنی دولت در نظامهای حقوقی مختلف ۹۵
- ۱-۲-۳. قضاوت و دادرسی در تمدن سومر ۹۵
- ۲-۲-۳. مسئولیت مدنی دولت در کشورهای تابع نظام حقوقی اسلامی ۹۹
- ۳-۲-۳. جمهوری اسلامی ایران ۱۰۰
- ۴-۲-۳. مصر ۱۰۵
- ۵-۲-۳. ترکیه ۱۱۰
- ۶-۲-۳. الجزایر ۱۱۷
- ۷-۲-۳. لبنان ۱۱۸
- ۸-۲-۳. سودان ۱۲۱
- ۹-۲-۳. حقوق کشورهای تابع نظام حقوقی غیر اسلامی ۱۲۱
- ۱۰-۲-۳. فرانسه ۱۲۱
- ۱۱-۲-۳. انگلستان ۱۲۶
- ۱۲-۲-۳. آمریکا ۱۲۸

۴. فصل چهارم: مصونیت دولت یا مسئولیت مدنی دولت در قبال

- تصمیمات قضایی دادگاهها ۱۳۲
- ۱-۴. دلایل مخالفین مسئولیت مدنی دولت (دلایلشان بر مصونیت دولت) ۱۳۳
- ۱-۱-۴. اصل مصونیت قاضی ۱۳۴
- ۲-۱-۴. اختلاف میان دستگاه قضایی با اداری ۱۳۷

مقدمه

در ابتدا زور و قدرت، تنها راه فصل خصومت و از بین بردن نزاع میان افراد بود. خود شخص و یا عقيله و یا قبیله اش به حق خویش حکم می‌کردند و آنرا با همراهی هم و یا تنهایی می‌ستاندند.^۱ در آن دوره افراد به خود اجازه می‌دادند در قبال ضرر وارد شده انتقام بگیرند و آنچه به متضرر وارد شده بود، جهت اصلاح جبران ضرر ناشی از خطا به عامل متقابلا با سودش وارد نمایند. این اولین چیزی بود که به حکم غریزه به ذهن بسته‌طور می‌کرد.

وقتی اجتماع استمرار یافت و عقول بال و پر گرفتند و مدنیت جان گرفت مردم نتیجه گرفتند که جهت احیای حق و احقاق آن به شخص ثالثی روی آورند.^۲ با این انتخاب تحکیم اختیاری متحول شده و به تحکیم اجباری منجر شد، قوه حاکم یعنی دولت، افراد را ملزم کرد تا به محکمه معینی رجوع نمایند و یا کسی را برای حل و فصل در دعاوی و منازعات خود بر گزینند و انتقام‌گیری شخصی و عمل متقابل جهت انتقام خلاف قانون تشخیص داده شد.

۱. صالحی، علی‌پاشا، مباحثی از تاریخ حقوق، تهران، انتشارات دانشگاه تهران، ۱۳۴۸، ص ۶ تا ۷.

۲. صالحی مازندرانی، محمد، مسئولیت مدنی ناشی از تصمیمات قضایی، انتشارات پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی، ۱۳۹۱، ص ۲۷.